

О. О. Навроцький,
*к.е.н., директор Навчально-наукового інституту міжнародної освіти
та Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*
М. С. Свіденська,
*викладач кафедри управління та адміністрування
ННІ «Каразінська школа бізнесу»
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*

ПРОЦЕС ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОШУКУ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ У ХАРКІВСЬКОМУ РЕГІОНІ

В останні роки неодноразово було зазначено, що більш позитивне ставлення та культура до підприємницької діяльності та прийняття ризику необхідні для перетворення країн на більш інноваційні, динамічні та конкурентоспроможні економіки в глобалізованому світі. Така культура не може бути нав'язана, але вона потребує стимулювання та підтримки в суспільстві. Політики мають велику відповідальність за втілення та підтримку інновацій, наприклад: винагороджуючи, підтримуючи її, створюючи екосистеми, щоб зробити це всепроникним, але вони не єдині. Всі рушійні сили в суспільстві несуть відповідальність за вирішення цієї проблеми, оскільки культура інновацій є суспільною ознакою.

Процес підприємницького пошуку – це всеосяжний та інтерактивний процес знизу-вгору, в якому учасники з різних середовищ (політика, бізнес, академічне середовище тощо) відкривають та публікують інформацію про можливі нові види діяльності, виявляючи потенційні можливості, що виникають внаслідок цієї взаємодії, а політичні діячі оцінюють результати та шляхи сприяння реалізації цього потенціалу. EDP переслідуює інтеграцію підприємницьких знань, фрагментованих та розподілених по багатьом інтернет ресурсах та організаціям, компаніям, університетам, клієнтам та користувачам, спеціалізованим постачальникам (деякі з цих організацій розташовані за межами регіону) шляхом побудови зв'язків та партнерських

відносин. EDP складається з пошуку та відкриття нового простору можливостей (технологічного та ринкового), потенційно багатих численними інноваціями, які стають можливими та привабливими [3].

EDP повинен охопити широкий круг зацікавлених сторін як у місцевих громадах, так і в різних рівнях урядів. Тому зацікавлені сторони розглядаються за моделлю чотирикутної спіралі.

Рисунок 1 – Групи зацікавлених учасників: чотирикутна спіраль.

Концепція чотирикутної спіралі ґрунтується на думці, що інновації є результатом інтерактивного процесу за участі різних сфер акторів, кожна з яких вкладає в цей процес відповідно до її «інституційної» функції в суспільстві. Традиційно такими зацікавленими сторонами відповідно до концепції потрійної спіралі є університети, промисловість та уряд. Для підтримки взаємодії цих сфер до моделі вводитьися додатково громадянське суспільство [2].

Робочий процес EDP можна поділити на три великі кроки: виробництво знань, залучення зацікавлених сторін та обмін знаннями та спільне прийняття рішень [1].

Перше завдання – виробництво знань: необхідно проаналізувати регіональний контекст, в якому відбувається EDP, щоб визначити можливі сфери смарт спеціалізації. Зібрані дані повинні використо-

уватися для підтримки ідентифікації ключових зацікавлених сторін та спільного використання з тими, хто відвідує фокус групи EDP, щоб стимулювати обговорення та забезпечувати участь у прийнятті рішень. Головними учасниками цього процесу виступають національна або регіональна влада.

Друге завдання – залучення зацікавлених сторін: Підбір, запрошення та підтвердження готовності брати участь у EDP. Відповідальність за цей процес, зазвичай, бере національна або регіональна влада.

Третє завдання – обмін знаннями та прийняття спільних рішень: організація та утримка фокус групи EDP, відкриття онлайн-консультацій, щоб ділитися результатами фокус-груп EDP та отримати відгуки від усіх зацікавлених сторін, що представляють бізнес, уряд, дослідницьку діяльність та громадянське суспільство, які не брали участь у зустрічах особистого характеру. Учасниками цього процесу є національна або регіональна влада, освіта, бізнес, громадянське суспільство.

Для більш ефективного розвитку смарт-спеціалізації у Харківському регіоні впровадження та підтримка EDP відіграє вагомe значення. Кожен з акторів чотирикутної спіралі має свої стимули для участі у EDP. Влада може мобілізувати самоорганізаційні можливості міста та регіону для вирішення місцевих проблем у суспільстві та інновацій у процесі розробки політики та вирішення проблем. В свою чергу, бізнес має змогу об'єднати інтереси, можливості та сили на місцевому рівні, підсиливши свої сильні сторони, щоб інноваційно конкурувати на глобалізованому ринку. Громадянське суспільство може надати громадянам право на власність та заснувати інноваційні рішення соціальних проблем, що їх хвилюють. В той час як освіта може визначити місцеві значущі можливості досліджень та інновацій, які будуть розроблені в довгостроковій перспективі у співпраці з бізнесом та урядом, працюючи разом із місцевим суспільством та для нього.

Впроваджуючи досвід європейських країн з реалізацією проєктів щодо інноваційних таборів, як одного з інструментів EDP, у Харківський регіон, можна зауважити, що організатор інноваційних

таборів може виходити з приватного сектору (бізнесу), університету чи НУО, але неможливе без підтримки влади. Через те, що організатор табору бере на себе відповідальність за виконання наступних завдань [1]:

- Локальні механізми логістики (включає в себе пошук і зв'язок з місцем проведення робочих місць та громадського харчування, організація або рекомендовані готелі та місця для прогулянок таборів та питання бюджетування).

- Пошук відповідних викликів, проблемних питань та нагляд за їх описом.

- Контроль за залученням зацікавлених сторін.

- Контроль за залученням фахівців, доповідачів та інших учасників.

Одними з найефективніших дій для впровадження та розвитку EDP у Харківському регіоні є:

- підвищення інтересу до вивчення нових областей технологічних та ринкових можливостей.

- орієнтир на нові дії або проекти, що включають групи фірм та інших (дослідницьких) партнерів.

- розумне перейняття та адаптування пріоритетів світового досвіду або високотехнологічних пріоритетів ЄС.

- орієнтир на нові шляхи перетворення своїх структур та отримання надійних позицій у глобальній конкуренції економіки знань.

До актуальних у Харківському регіоні інструментів впровадження та розвитку EDP можна віднести наступні: підтримка кластерної політики, поширення державно-приватного партнерства, створення допоміжних організацій МСП, впровадження демонстративних проектів та послуг з розширення технологій. Для винагороди підприємців, які займаються новітній діяльністю започаткувати призи міста за винаходи та відкриття. Для стимулювання підприємницьких суб'єктів до участі в інноваційній діяльності впровадити громадські інтернет-консультації, регіональні семінари. На національному рівні необхідно створення платформ і механізмів для полегшення регіональних і міжрегіональних взаємодій та надання ключової інформації про нові технологічні та комерційні можливості.

EDP – це інтерактивний процес знизу-вгору для визначення перспективних секторів для інвестицій та конкурентоспроможності у майбутньому. Цей процес є всеосяжним, і його зумовлюють динаміка ринку та думки зацікавлених сторін у регіоні. Під час EDP різні підприємницькі суб'єкти об'єднуються у процесі участі уряду, керованого державою, для спільного визначення областей з розумним потенціалом спеціалізації та визначення можливих заходів для підготовки їх прогресивного розвитку. Саме тому цей процес може дати потужний поштовх для реалізації смарт спеціалізації у Харківському регіоні.

Література

1. Entrepreneurial Discovery Process – EDP. Smart specialisation platform. URL: <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/entrepreneurial-discovery-edp>
2. Using the Quadruple Helix Approach to Accelerate the Transfer of Research and Innovation Results to Regional Growth: consortium Progress Consulting S.r.l. & Fondazione FORMIT. URL: <https://cor.europa.eu/en/engage/studies/Documents/quadruple-helix.pdf>
3. Smart Specialisation at work: The entrepreneurial discovery as a continuous process. Joint Research Centre. URL: http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/222593/S3+at+work_ED/9f0c2ccc-97a0-4322-919d-4e89f3d6bf1c